

Inrichtingsplan Fierljepterrein De Swadde

Inrichtingsplan Fierljepterrein 'De Swadde'

Werkgroep Fierljepterrein 'De Swadde':

Ludger de Jong (vz)
Hennie Lefferts
Steven Jan Lefferts
Frederik Boersma
Tseard Veenstra
Gerard Wezenberg (Stek en Streek)

Jeltingalaan 80, 9285 WL Buitenpost
www.ljeppersklubbuitenpost.nl

Mozartplaats 23, 9402VL Assen
www.stekenstreek.nl

Inhoud

1. Projectinitiatief
1.1 Aanleiding
1.2 Ljeppersklub Buitenpost
1.3 Project Fierljepterrein 'De Swadde'
1.4 Informatieavond

2. Programma
2.1 Accommodatie Ljeppersklub
2.2 Medegebruikers
2.3 Natuur, landschap en cultuurhistorie

3. Accommodatie Ljeppersklub
3.1 Schuifschansen
3.2 Springwater en damwanden
3.3 Zandbed
3.4 Clubgebouw en omgeving
3.5 Ontsluiting
3.6 Overige voorzieningen

4. Medegebruikers
4.1 Wandelpaden en bankjes
4.2 Beweegtoestellen
4.3 Vissteiger of vlonder
4.4 Medegebruik springwater en zandbed

5. Natuur, landschap en cultuurhistorie
5.1 Beleving De Swadde en weidelandschap
5.2 Informatiepaneel
5.3 Beplanting
5.4 Maaibeheer
5.5 Biodiversiteit
5.6 Vervuiling

6. Uitvoering
6.1 Eigen beheer
6.2 Subsidieregelingen
6.3 Werkplanning

Bijlagen

Projectvoorstel

Fierljepterrein 'De Swadde'

Inhoud:

Aanleiding
Ljeppersklub Buitenpost
Doelen van het project
Samenwerkende partners
Programma van eisen (volgt nog)
Financiering
Eigen inzet
Fotobladen terrein 'De Swadde'
Stappenplan projectuitvoering
Rapportage en publiciteit
Contacten
Begroting en dekkingsplan planvorming
Begroting en dekkingsplan planuitvoering

It giet oan

Nee, nee.. niet direct de gladde ijzers uit het hok of van de zolder halen. Er was wat ijs maar dat is ook inmiddels weer verdwenen. Maar het gaat wel om een typisch Friese sport, het fierljeppen.

Zoals iedereen weet ligt er voor zowel de jeugd als de senioren een fierljepbaan in het sportpark De Swadde aan de Jeltingalaan. Een baan die in de hete zomers waar we tegenwoordig mee verrast worden stiekem en 'onwettelijk' door de lokale jeugd gebruikt wordt als gratis zwemplas en verzamelplek voor overtollige chipszakken en plastic flesjes, maar die ook gebruikt wordt voor het fierljeppen. Drie schansen, een met een polsstok te overbruggen waterpartij en een flinke zandbak waarin de springers kunnen landen.

Zowel voor training als in wedstrijdverband is deze baan al jaren in gebruik bij de Buitenposter vereniging. Daarnaast worden we in de lokale krant op de hoogte gehouden van de uitslagen, de humoristische afglijders naar het water en de algemene vrolijkheid die deze voor onze streek typische sport met zich meebrengt. We zijn dan ook erg trots op onze baan en ook trots op de traditie van het fierljeppen.

De baan ligt er al heel wat jaren en er is in het verleden ook best wel flink aan geklust maar toch zoals alles, het gaat achteruit. Logisch dat zowel bij de club als de gemeente de behoefte bestaat ook op dit punt Buitenpost op te stoten in de vaart der volken. Men wil het graag verbeteren, aanpassen en moderniseren tot een voorziening die weer helemaal van deze tijd is.

Daarom liggen er nu concrete voornemens voor een opknapbeurt, niet alleen van de schansen maar van het hele terrein. Het bestuur van de Ljeppersklub Buitenpost heeft er een projectvoorstel voor gemaakt met de titel *Fierljepterrein de Swadde*. En er is een werkgroep ingesteld die in de komende maanden in samenwerking met Bureau Sterk en Streek een inrichtingsplan gaat uitwerken waarvoor de gemeente Achtkarspelen een subsidie heeft verstrekt.

Het is goed om te zien dat onze gemeente deze typische Friese sport zo volop steunt.

Er is een aantal doelen geformuleerd:

- Voor de komende tien jaar zal worden voorzien in een voor de sport optimale situatie waarbij met name de schansen, die zich in een min of meer deplorabele toestand bevinden, zullen worden vernieuwd.
- Daarbij zal er voor de jeugd met name een aantrekkelijke situatie worden geboden die wervend is voor deelname, anders dreigen er op den duur alleen nog bejaarde fierljeppers te zijn. Wie de jeugd heeft heeft de toekomst.
- Het terrein zal zodanig moeten worden ingericht dat het ook voor andere gebruikers, zoals wandelaars, een aantrekkelijk gebied blijft. Daarbij wordt specifiek gelet op het landschap, de cultuurhistorische waarde en de biodiversiteit.

Eveneens wordt door de Ljeppersklub nadrukkelijk samenwerking gezocht met de andere sportverenigingen die van het sportcomplex De Swadde gebruik maken.
Afgelopen 15 december is daarom een bijeenkomst gehouden in de kantine van de korfbalvereniging de Flamingo's, een van de andere gebruikers van het sportpark. Het is de bedoeling dat er uiteindelijk in het voorjaar van 2023 een uitgewerkt plan ligt waarna het aanschrijven van fondsen en de verzoeken om subsidie de deur uit kunnen.

Wij van *de Binnenste Buitenpost* vinden dit een belangrijke bijdrage aan het behoud van de leefbaarheid van ons dorp. En natuurlijk ook het stimuleren van de fierljeptraditie die ons Friesland een eigen naam en faam bezorgt. Een traditie waar wij in Buitenpost graag een bijdrage aan leveren en die wij willen stimuleren.

Frits Bouwens

(foto: Hielke Boersma)

Projectvoorstel Fierljepterrein 'De Swadde' en artikel in Binnenste Buitenpost

1. Projectinitiatief

1.1 Aanleiding

Op het sportveldencomplex 'De Swadde' bij het dorp Buitenpost in Friesland heeft Ljeppersklub Buitenpost een eigen terrein. Het is met dertig actieve leden of 'springers' uit de wijde omtrek een relatief kleine vereniging, maar hecht en ambitieus. Ze beschikt sinds 1976 over een prachtige locatie, waar in de loop der jaren al verschillende keren verbeteringen zijn doorgevoerd. Inmiddels zijn de oude schansen en de damwanden aan vernieuwing toe. Geïnspireerd door de recent gerenoveerde schansen van fierljepverenigingen in It Heidenschip en IJlst besloot het bestuur om de mogelijkheden van een renovatie op 'De Swadde' te onderzoeken. Het type 'schuifschansen' draagt bij aan de veiligheid voor de springers en aan de uniformiteit en verdere ontwikkeling van de sport. De damwanden zijn in 2008 voor het laatst vernieuwd, echter met de inzet van gebruikte planken. De levensduur van dit materiaal lijkt nu verstreken, gezien de mankementen. Dat leidt tot het standpunt dat nu beter alles in één keer opgeknapt kan worden.
Hoewel de nadruk op de renovatie van de schansen en de damwanden ligt, worden in het project ook andere zaken die verbetering behoeven meegenomen. Voor de vereniging zelf en voor andere gebruikersgroepen. Het terrein is namelijk eigendom van de gemeente Achtkarspelen en openbaar toegankelijk. De plek biedt bovendien kansen om aspecten van landschap, cultuurhistorie en biodiversiteit mee te nemen.
Een ingestelde leden-werkgroep van de Ljeppersklub Buitenpost is er mee aan de slag gegaan en heeft bureau Stek en Streek uit Assen gevraagd om ondersteuning bij de projectvoorbereiding: het schrijven van een projectvoorstel en het verkennen van de subsidiemogelijkheden voor de uitvoering.

1.2 Ljeppersklub Buitenpost

Het fierljeppen is een echte Friese traditie, ook in Buitenpost. Vanaf 1959 met incidentele wedstrijden bij de Buitenpostervaart, maar na 1976 op vaste momenten. Op de vrijdag vóór de jaarlijkse paardenmarkt en concours hippique op de eerste woensdag van augustus werd er gesprongen op de eigen locatie op 'De Swadde'. Bij de aanleg van het sportveldencomplex 'De Swadde' in 1975 deed zich namelijk een mooie kans voor om een permanente accommodatie in te richten voor het fierljeppen. Vanuit De Swadde werd een springwater gegraven en verschenen drie schansen. De Fierljepvereniging Achtkarspelen werd opgericht voor het gebruik en beheer van de accommodatie. Daarmee is het de oudste vereniging van Friesland, met die van Burgum, Winsum, It Heidenskip, Grijpskerk en IJlst georganiseerd in de Frysk Ljeppers Boun (FLB).
De vereniging is inmiddels bekend als 'Ljeppersklub Buitenpost'. Ze heeft verschillende kampioenen voortgebracht en wedstrijden georganiseerd voor

Praatplaten over de drie thema's op de informatieavond 15 dec. '22

Bespreking in groepjes

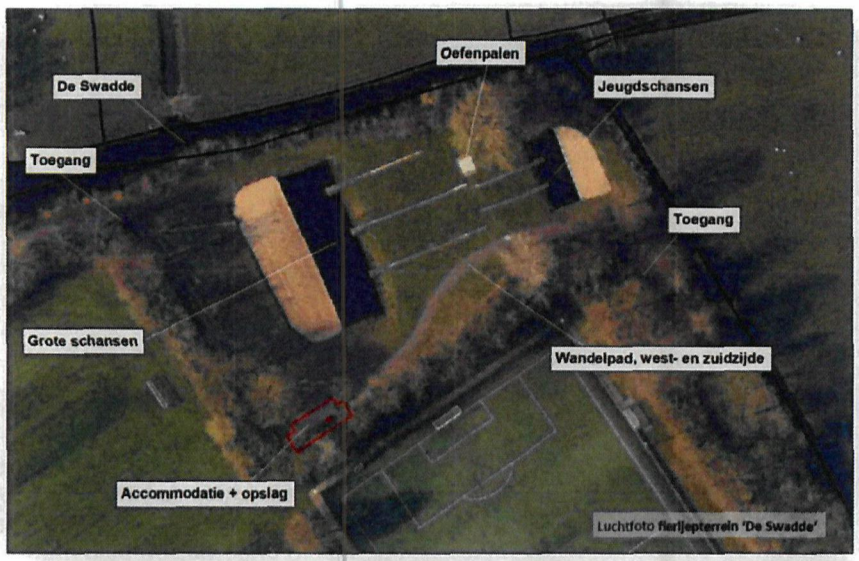
Zoals dat voor veel sportverenigingen geldt is een voldoende aanwas met jeugdleden ook voor de Ljeppersklub Buitenpost belangrijk. Op dit moment is er een groepje jongeren dat actief meedoet aan de trainingen voor de oudere springers. De jeugdschansen maken het mogelijk om met jongeren te trainen en jeugdkampioenschappen binnen de bonden te organiseren, om basisscholen te ontvangen en proeftrainingen aan te bieden.
Enkele jaren was sprake van vernieling en vervuiling door hangjongeren. Omdat het terrein openbaar toegankelijk is kan die overlast moeilijk voorkomen worden. Inmiddels is het wat rustiger.

1.3 Project Fierljepterrein 'De Swadde'

De Werkgroep zocht voor de zomervakantie 2022 contact met bureau Stek en Streek uit Assen, met een verzoek om ondersteuning bij het schrijven van een projectvoorstel en het verkennen van de subsidiemogelijkheden.
In het najaar kwam de eerste versie van het projectvoorstel Fierljepterrein 'De Swadde' gereed en werden verkennende gesprekken met Streekwurk en de gemeente Achtkarspelen gevoerd. Daaraan ontleende de Werkgroep voldoende vertrouwen om door te gaan. Het project zou in aanmerking kunnen komen voor een bijdrage uit het Iepen Mienskipsfûns en een cofinanciering van de gemeente. Mits er natuurlijk een goed onderbouwd plan met begroting en dekkingsplan zou komen.
Voor de fase van planvorming en subsidieaanvragen stelde de gemeente een bijdrage uit het Lokaal Sportakkoord beschikbaar. Zo kon de Werkgroep de volgende stappen zetten met Stek en Streek. Daartoe tekenden Stek en Streek en het bestuur van de Ljeppersklub Buitenpost een samenwerkingsovereenkomst.

1.4 Informatieavond

Het 'stappenplan' in het projectvoorstel voorziet in het houden van een informatieavond voor de leden van de Ljeppersklub, belanghebbende organisaties en bewoners. Op 15 december presenteerde de Werkgroep haar project voor zo'n twintig belangstellenden in de kantine van Korfbalvereniging 'De Flamingo's'. Na de pauze bespraken ze in groepjes allerlei ideeën, die in 'praatplaten' rond drie thema's verbeeld waren: de fierljepaccommodatie, vormen van medegebruik, en landschap, natuur en cultuurhistorie. Leden van de Werkgroep leidden de gesprekken en maakten daarvan verslag.
De uitkomst zijn vervolgens gebruikt voor het zogenoemde Programma, ook weer onderverdeeld naar thema en zo de basis voor het Inrichtingsplan.
In januari en februari zijn in werkgroepvergaderingen allerlei opties voor de inrichting besproken, met name voor de opstelling van de schansen, vormgeving springwater en een mogelijke open verbinding met De Swadde.
Het Programma is op basis daarvan nauwelijks bijgesteld. Een aantal onderdelen zijn wel 'uitbesteed' aan andere organisaties of nog in onderzoek.

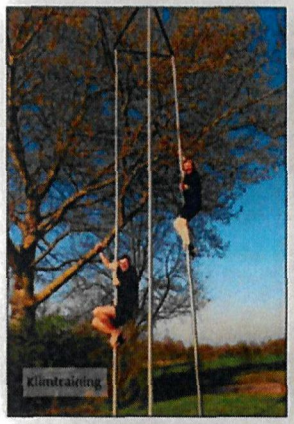
Impressie van het terrein en de Ljeppersklub Buitenpost

2. Programma

2.1 Accommodatie Ljeppersklub

Renovatie van de drie grote schansen.
+ De Nederlandse Fierljepbond NFB stelt eisen m.b.t. hoogte schansen, breedte springwater en zandbed. Zie regelementen NFB en FLB.
+ De schuifschansen uit de projecten van It Heidenskip en IJlst zijn uitgangspunt bij de constructie en maatvoering.
+ De schansen dienen duurzaam te zijn van materiaal en constructie en eenvoudig te onderhouden.
+ Lichthinder van de middagzon voor de springers wegnemen, ook voor publiek bij jeugdschansen.

Renovatie van de damwanden rond het springwater
+ De resterende levensduur van de huidige damwanden is verstreken. De aanpassing van het springwater op de NFB wedstrijdeisen wordt gecombineerd met nieuwe damwanden.
+ De damwanden dienen duurzaam te zijn van materiaal en constructie, eenvoudig te onderhouden.
+ De beschoeiing van het zandbed afstemmen op de nieuwe afmetingen.

Verbetering van de kantine, als uitvalsplek voor de trainingen en wedstrijden
+ De kantine voorzien van een uit-/aanbouw voor berging van materialen, waarop de zeecontainer dan afgevoerd kan worden.
+ Een verhard oppervlak dat kan dienen als terras bij de kantine.
+ Een eenvoudige buitenstalling van de fietsen bij de kantine.
+ Voldoende vaste verlichting bij de kantine, ook met sensor (toezicht).
+ Een verhard voetpad langs de terreinen VV Buitenpost voor minder-valide bezoekers van wedstrijden Ljeppersklub Buitenpost.

Een inrichting die wervend is voor nieuwe jeugdleden
+ Het terrein geschikt maken voor 'clinics' en andere jeugdactiviteiten als scouting, zwemmen, vissen, schaatsen. Daarmee wordt het terrein breder en intensiever benut en raakt het bekend bij jongeren.
+ Om dezelfde reden voor schoolactiviteiten: high five, biologie, gym, schooluitje.

Goede publieksvoorzieningen bij kampioenschappen
+ Voldoende zit- en staplaatsen voor publiek, maar geen vaste tribunes. Draagkrachtige grasmat, droog en comfortabel om op te zitten.
+ Een plek voor een grote partytent voor catering en beschutting.
+ Goede plekken voor de voorzieningen van de wedstrijdorganisatie.

2.2 Medegebruikers

Ontsluiting van het terrein voor wandelaars.
+ Buurtbewoners moeten eenvoudig en veilig over het terrein kunnen lopen: goed begaanbare, afwisselende en veilige paden. Geen auto's.
+ Wandelaars uit de omtrek komen op het terrein uit via een padennetwerk. Beleefbaar maken van de Swadde, de oevers en het landschap.
+ Wandelaars met honden worden gemaand (bordje) of gestimuleerd zich te houden aan hun opruimplicht. Hetzelfde geldt voor andere vervuiling.

Rustplekken langs de paden, met uitzicht over het terrein, beschut.
+ Eén of meer plekken daarvoor bepalen en sober inrichten.
+ Verblijfsplekken eventueel voorzien van een afvalbak.

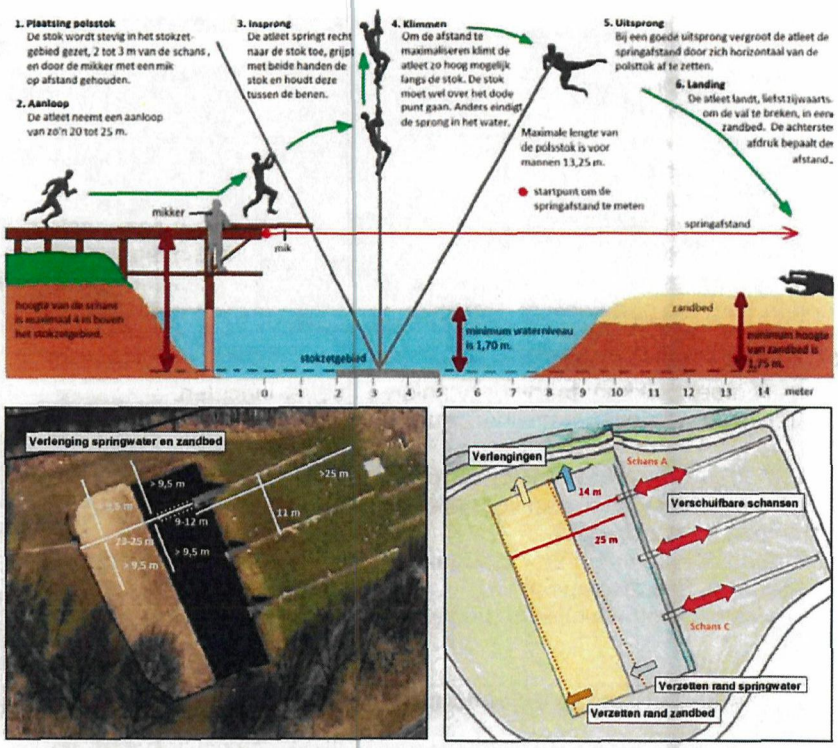
Het terrein geschikt maken voor bescheiden medegebruik buurtbewoners
+ Klim- en beweegtoestellen voor alle leeftijden, bijvoorbeeld langs een wandelpad (in onderzoek).
+ Zandbed ook benutten als 'zandbak' voor kleine kinderen (nabij zitplek voor ouders), beachvolleybal enz.
+ Een vissteiger of –vlonder in de oever van De Swadde (in onderzoek)

2.3 Natuur, landschap en cultuurhistorie

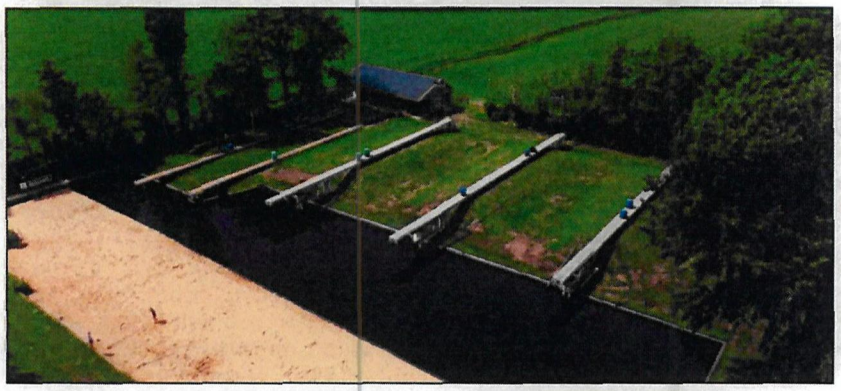
De Swadde en omringend veenweidelandschap betrekken bij het terrein
+ Zichtplekken op oevers, doorzichten op weiland, zonder afbreuk te doen aan de beschutting voor de ljeppers.
+ De wandelpaden met een bruggetje aansluiten wandelnetwerk langs De Swadde (in onderzoek).

De geschiedenis van het terrein en de fierljepsport in Buitenpost
+ Cultuurhistorische betekenis van de lokale sportbeoefening door de Ljeppersklub Buitenpost op informatiepaneel
+ Gebruik van de Friese taal bij informatiepaneel en bebording

Vergroting van de landschappelijke waarden op het terrein
+ Aanvulling van de beplanting, waar nodig (beschutting, lichthinder).
+ Een goed beheer van landschappelijke beplanting rondom het terrein
+ Gebruik van inheemse boom- en struiksoorten, variatie in het beheer
+ Gedifferentieerd maaibeheer van de grasstukken. Intensiever maaien op regelmatig gebruikte stukken, extensiever langs de randen (verschraling).

Aanpassing maatvoering schansen, springwater en zandbed .

Schuifbare schansen It Heidenskip als voorbeeldproject

3. Accommodatie Ljeppersklub Buitenpost

3.1 Schuifschansen

In navolging van andere verenigingen wil de Ljeppersklub Buitenpost haar accommodatie afstemmen op de jongste wedstrijdeisen van de FLB en NFB en de ontwikkelingen in de wedstrijdsport. Schuif– of rolschansen maken daarvan deel uit, omdat ze eenvoudig aan te passen zijn aan springers uit verschillende wedstrijdklassen. Het kunnen organiseren van kampioenschappen vereist dat de accommodatie optimaal is, voor de veiligheid én de sportieve prestaties.
Met de schans verschuift ook het aanloopvlak mee over de volledige lengte. Het verschuiven gaat met een lier in handkracht of met behulp van een machine, meestal elektrisch. Voor de renovatie van de grote schansen is het model van It Heidenskip en IJlst uitgangspunt, dus zonder een onderbouw als bij de schansen in Linschoten.
De nieuwe schansen en aanloopvlakken komen max. 50 cm hoger te liggen dan de huidige, die op maaiveld liggen. Daarmee treedt er ook een verandering op in de hoogte van de schansen boven het springwater en zandbed.
Varianten in de opstelling van de nieuwe schansen zijn door de Werkgroep onderzocht, maar die zijn er door ruimtegebrek beperkt. Zelfs voor een geringe draaiing tegen de klok in, om zo de schittering in het wateroppervlak te beperken. Er moet immers ook rekening gehouden worden met de aanloopvlakken bij de jeugdschansen.
De maatvoering van de schuifschansen zijn straks conform de wedstrijdstrijdeisen, maar de opstelling blijft in principe hetzelfde. Wel komen ze wat verder uit elkaar te liggen, op een afstand van 11 m. hart-op-hart.

3.2 Springwater en damwanden

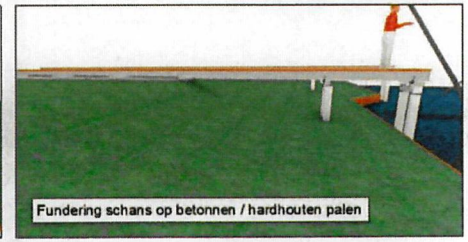
De lengte van het springwater voldoet nu niet aan de wedstrijdeisen. Met de schuifschansen en voorgeschreven maatvoering vanuit de wedstrijdeisen moet het springwater met zo'n 4 m. verlengd worden naar 45 m. Voor deze verlenging is de ruimte nog nét toereikend .
Bij de aanpassingen van het springwater komen de damwanden in beeld. In 2008 heeft de Ljeppersklub deze geplaatst, maar uit kostenoverwegingen is toen gebruikt hardhout toegepast. De levensduur daarvan is verstreken en renovatie van de damwanden is dus aan de orde. Gebruikelijk is de toepassing van FSC gecertificeerd hardhout en een constructie die verankerd is in de walkant. De Werkgroep onderzocht diverse materialen en constructies en kwam uit op het gebruik van hardhout voor de damwand aan de schansenkant en van gerecycled kunststof (Potlock) voor de andere drie wanden. Kunststof damwanden zijn onderhoudsvrij, hebben een zeer lange levensduur en kunnen bij vervanging weer gerecycled worden. De hardhouten damwand moet een grondtalud keren, maar staat door een drasberm constructie geheel onder water (zie 5.5). Dat verlengt de levensduur sterk.

De verschuifbare schans zonder onderbouw bij It Heidenskip. Deze constructie heeft de voorkeur van de Ljeppersklub.

De schansen én aanloopvlakken verschuiven

Fundering schans op betonnen / hardhouten palen

Voorziening voor de mikker ontbreekt nog

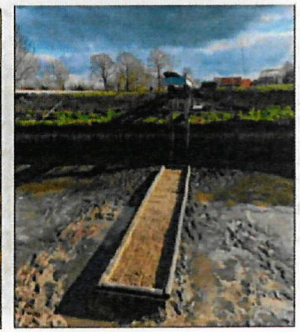

Verankering voor stabiliteit

Inrichting bodem springwater met stokzetstroken

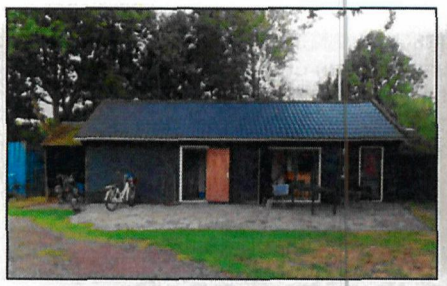

3.3 Zandbed

Ook voor het zandbed gelden voorgeschreven afmetingen, aansluitend op de maatvoering van de nieuwe schuifschansen en vergroot springwater. Dat betekent een verlenging tot 45 m, parallel aan het springwater en een verbreding tot de voorgeschreven lengte vanaf de afzet op de schansen. De dikte van de zandlaag wordt aangepast op de hogere stand van de schuifschansen en het nieuwe peil van het springwater.
Aanpassing van het zandbed is weer de aanleiding om de beschoeiing rondom te vervangen, waarbij de voorkeur uitgaat naar kunststof panelen. De verste hoeken worden 'afgerond'. De damwand tussen springwater en zandbed krijgt een deksloof met foam, als veiligheidsvoorziening.
In de hoeken van het springwater aan de schansenkant worden zwemtrapjes gemonteerd, zodat de ljeppers makkelijk uit het water kunnen komen.
Afgeleid van de maatvoering van de schansen, springwater en zandbed wordt 'onder water' het springwater ook ingericht, met een zandbodem op voorgeschreven diepte en nieuwe stokzetstroken.

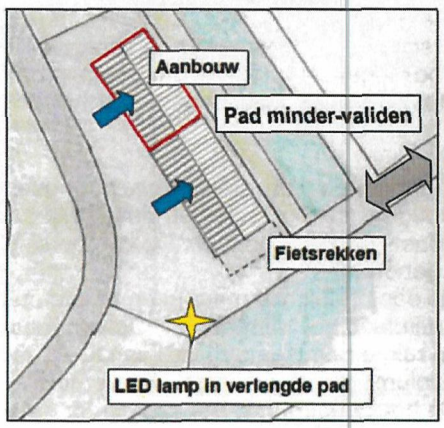
3.4 Clubgebouw en omgeving

Het huidige clubgebouw is zo'n tien jaar geleden als gebruikte schuur overgenomen en sindsdien goed onderhouden. Recent is de barruimte helemaal opgeknapt. De huidige inrichting voldoet aan de behoeften. De Ljeppersklub heeft geen behoefte aan een nieuw gebouw.
De zeecontainer naast het gebouw is een praktische maar geen mooie oplossing voor het tekort aan bergingsruimte in het clubgebouw. De voorkeur gaat uit naar een uitbreiding met een ruime berging, in de stijl van het clubgebouw en met ongeveer hetzelfde volume als de container. De berging wordt aan dezelfde kant ontsloten als het clubgebouw. Bepalend voor de inrichting zijn de lange (spring)stokken, de zware opgerolde matten voor de aanloopvlakken en de stapelbare bankjes voor het terras.
Mét de nieuwe berging wordt het terras uitgebreid en de tegelverharding vervangen door een stabiele verharding van betonnen (kleur)klinkers.
In de ZW-hoek een zuinige LED-lantaarnpaal, met een bewegingssensor, die vanaf het nieuwe pad langs de voetbalvelden goed te zien is. Als deze geactiveerd wordt gaat de LED-lamp korte tijd feller branden.
Het terras moet een gezellige uitstraling krijgen. Het meubilair bestaat straks uit vier eenvoudige, stapelbare sets van tafel met bankjes.
Aan begeleidende terrasbeplanting lijkt geen behoefte. Het clubgebouw wordt al aan twee zijden gedekt door opgaande beplanting, die beschutting geeft tegen de wind. Bovendien moet er een breed uitzicht blijven op het springwater en de schansen.
Met een eenvoudige buitenstalling zetten de ljeppers bij de trainingen hun fietsen niet meer kris-kras tegen het clubgebouw, maar in fietsbeugels aan de zijkant.

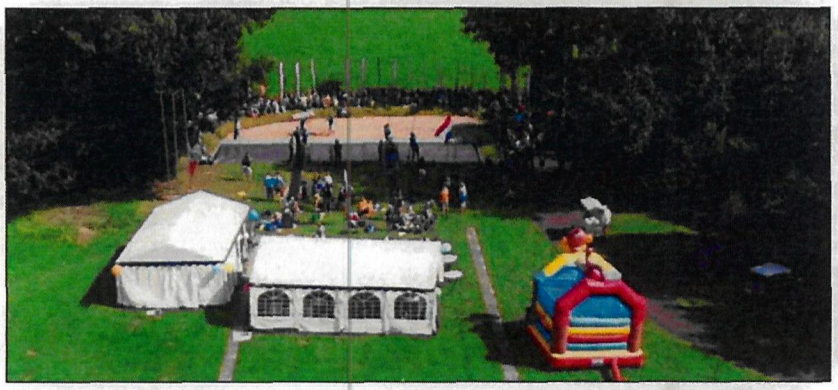

Zeecontainer vervangen door aanbouw, voor berging materialen

Een extra voetpad voor minder-validen langs de velden VV Buitenpost

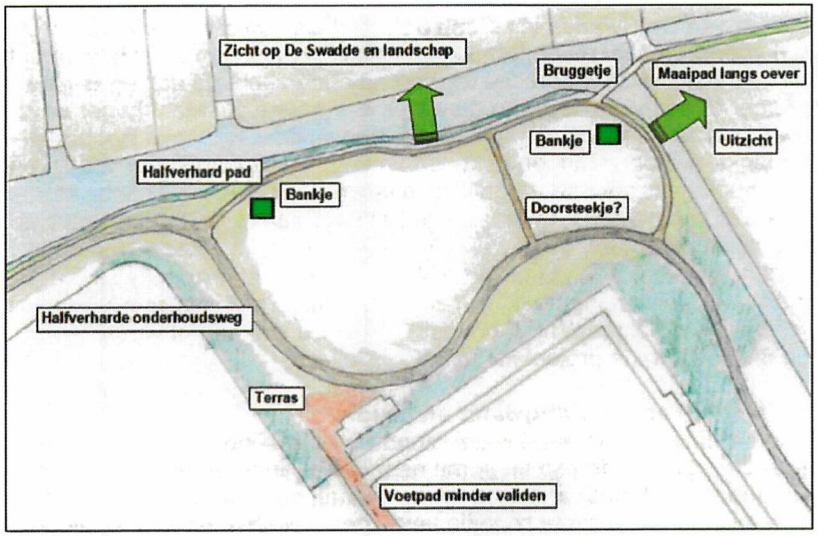
Kampioenswedstrijden vereisen plekken voor organisatie en publiek

3.5 Ontsluiting

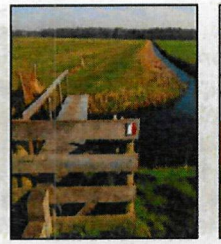
Het fierljepterrein is vanaf de toegang van Sportpark 'De Swadde' via het onderhoudspad aan de westkant bereikbaar. Het is eigenlijk de bedoeling dat auto's van ljeppers op de centrale parkeerplaats gezet worden en niet in de rand van het fierljepterrein. Dat geldt zeker voor de auto's van publiek bij wedstrijden. Fietsers kunnen gebruik maken van het onderhoudspad. Ljeppers zetten bij trainingen hun fiets dan bij het clubgebouw. Het publiek bij wedstrijden wil de werkgroep een eenvoudige buitenstalling bieden, nabij de kassa bij de NW- ingang van het terrein. Gedacht wordt aan een reeks 'nietjes' in de noordelijke grasstrook langs het onderhoudspad.
Voor minder-validen en rolstoelers is het onderhoudspad niet optimaal. Het pad langs de voetbalvelden van VV Buitenpost wordt voor deze groep met ca. 1 m. verbreed en verlengd naar het terras bij het clubgebouw. Ruimte ontstaat door de sloop van het aanbouwtje en het rooien van enkele meters beplanting. Opgaande bomen worden daarbij gespaard. Het hoogteverschil wordt ondervangen door een verharde helling (voor rolstoelers 1:20).

3.6 Overige voorzieningen

Buiten de accommodatie van schans, springwater en zandbed heeft de Ljeppersklub enkele trainingsfaciliteiten. Midden op het grasveld staan vijf hoge stokken in een betonnen voet, waarin het klimmen geoefend kan worden. Een set springstokken is handig opgeborgen in ondergrondse pijpen. In de NW-hoek is op de lichte helling naar het zandbed een pad met schansje aangelegd voor het 'droogspringen' door jeugdleden. Buiten deze faciliteiten worden op het grasveld allerlei oefeningen gedaan. Voor de wintertraining wordt gebruik gemaakt van een sportzaal elders.
Als op het terrein wedstrijden worden georganiseerd moeten er bepaalde plekken beschikbaar zijn voor de organisatie en het publiek. Vanuit de organisatie zijn dat de plekken voor de kassa, de banners van de sponsoren, het podium voor de huldiging, de stokkenwagens, voertuigen van de wedstrijdleiding en van de media. Het sportmateriaal van de springers bevindt zich dan grotendeels op het middendeel van het terrein bij de aanloopvlakken en schansen. Het publiek voor de wedstrijden op de grote schansen bevindt zich langs de west- en zuidkant van het zandbed. Voor wedstrijden op de jeugdschansen bevindt het publiek zich op de wal aan de oostkant van het zandbed. Het publiek zit of staat op het gras en neemt zelf stoeltjes of matjes mee. Dat is volgens de Ljeppersklub de charme van het terrein. Er is geen behoefte aan bankjes of een tribune. Wel aan een glooiend grastalud en beschutting. Het publiek bij de jeugdschansen heeft nu enige hinder van de zon (tegenin kijken) en van oostenwind. Daar kan een rij opgaande bomen of extra singelbeplanting langs de slootoever een remedie voor zijn. Daarom worden er twee rijen Esdoorns aangeplant (zie 5.3).

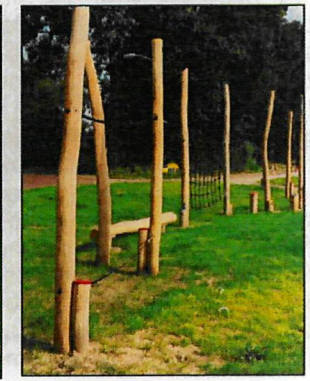

Halfverhard pad, maar dan smaller

Beweegtoestellen voor training en sportieve behoefte

4. Medegebruikers

4.1 Wandelpaden en bankjes

Voor de belangrijke groep wandelaars, meestal uit de buurt, wordt de route over het onderhoudspad aangevuld met een lus om het fierljepterrein heen. Een pad dat zowel uitzicht geeft op het weidelandschap om het sportpark als op De Swadde. Het pad krijgt een halfverharding van steenslag of split en een beperkte breedte van max. 1,2 m. Het profiel wordt niet opgesloten. Wandelaars met honden kunnen er gebruik van maken, mits aangelijnd en met een 'opruimplicht' voor de hondenpoep. Dat moet mogelijk met enkele bordjes duidelijk gemaakt worden, want vervuiling van het gras waarop de ljeppers sporten moet worden voorkomen. Het is evenmin de bedoeling dat mountainbikers het wandelpad gaan gebruiken.
Of er voldoende ruimte is voor een doorsteekje tussen de aanloopvlakken van de grote schansen en de jeugdschansen valt nog te bezien. Dat hangt van de maatvoering en positie van de nieuwe schuifschansen af.
Op twee plekken worden bankjes geplaatst. Vanaf die plekken is er zicht op de omgeving, maar ook op de fierljepactiviteiten bij de schansen. Er moet wat te beleven zijn. Daarnaast natuurlijk voldoende beschutting tegen wind en felle zon door beplanting.
Er is een optie om deze lus uit te breiden met een extra verbinding langs de Swadde(sloot) in oostelijke richting naar het Paradyske. Daarvoor zou over de sloot langs de oostkant van het terrein een eenvoudige oversteek kunnen worden gemaakt en zonodig een paadje uitgemaaid langs de oever. Deze verbinding biedt de mogelijkheid voor het maken van een ommetje via het Paradyske (zie ook 5.1). Het belangrijkste is de medewerking van de grondeigenaar van de percelen. Misschien is er een mogelijkheid van een vergoeding voor deze vorm van recreatief medegebruik. Overigens loopt het Streekpad NFW er vlakbij. De optie wordt voorgelegd aan Plaatselijk Belang Buitenpost en Stichting De Swaddekuier om verder uit te werken en maakt nu geen deel uit van de projectuitvoering.

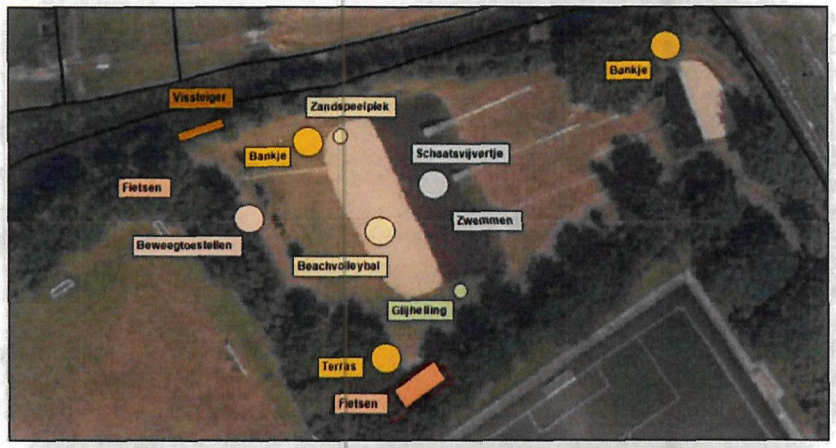
4.2 Beweegtoestellen

Langs de westelijke rand van het terrein, tussen het onderhoudspad en beplanting onderzocht de werkgroep de plaatsing van een reeks beweegtoestellen. Het gebruik ervan wordt allereerst afgestemd op de trainingsdoelen van de Ljeppersklub, maar daarnaast op de sportieve behoeften van buurtbewoners. Deze voorziening kan bovendien gedeeld worden met andere sportverenigingen. Maar de volle verantwoordelijkheid voor de aanschaf, het onderhoud en schadeherstel lijkt te zwaar voor de Ljeppersklub en staat daarmee een uitvoering van dit planonderdeel in de weg. Het maakt dus nu ook geen deel uit van de projectuitvoering.

Contact met en gebruik van De Swadde door een vissteiger of vlonder

Wandelaars uit de buurt

Schaatsen op het springwater

Beachvolleybal op het zandbed

Spelen in het zandbed

Glijden het water in

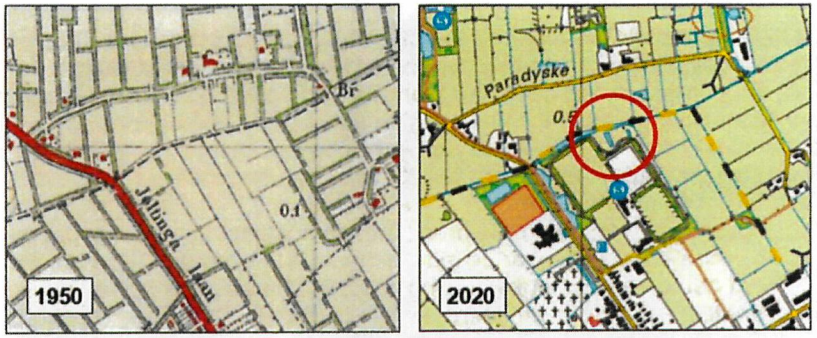

Glijden het ijs op

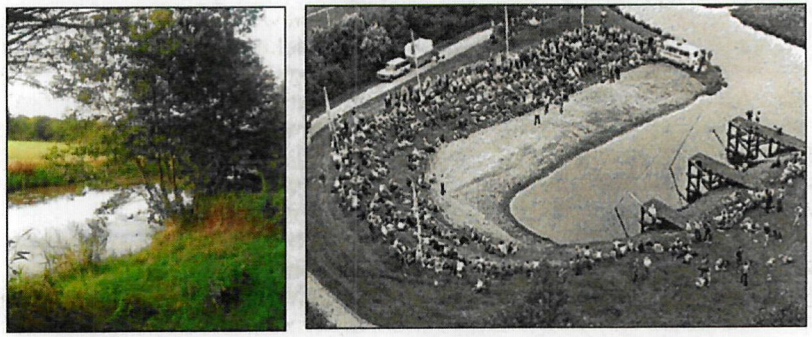
4.3 Vissteiger of vlonder

De oever van De Swadde is op een paar plekken goed toegankelijk en geschikt voor recreatief medegebruik, zoals vissen, zwemmen, schaatsen of bepaalde schoolactiviteiten. De werkgroep onderzocht de aanleg van een vissteiger of een vlonder tegen de oever. Een vissteiger staat hoger boven het water en in voorzien van een reling. Een vlonder ligt lager, net boven het hoogste waterniveau, en kent geen reling. De vlonder is eenvoudig en breder bruikbaar, door de mogelijkheid van direct contact met het water. Het idee is voorgelegd aan Plaatselijk Belang Buitenpost en aan Sportvisserij Fryslân om verder uit te werken, bijvoorbeeld in het kader van haar project 'Visparels'. Een plaats in de NW-hoek van het terrein, waar De Swadde een verbreding heeft, lijkt zeer geschikt. Vanaf het onderhoudspad is er ook informeel toezicht door wandelaars. Dit planonderdeel maakt nu geen deel uit van de projectuitvoering.

4.4 Medegebruik springwater en zandbed

Het springwater is stilstaand water, zonder uitwisseling met ander oppervlaktewater dan via de pijp en pomp naar De Swadde. Aanvulling van het water gebeurt ook door afvloeiend hemelwater, soms met een grote hoeveelheid in korte tijd. Deze conditie levert geen slechte waterkwaliteit op, omdat het springwater ook een behoorlijke diepte van 1.60 m. heeft.
Vuil zakt naar de bodem. Het gebrek aan doorstroming en opwarming van de bovenste waterlaag bevordert wel de groei van draadalgen. Die worden er in het begin van het fierljepseizoen uitgehaald.
Het springwater is geschikt als zwemwater. Duiken vanaf de kanten is veilig, vanaf de schansen zeer onveilig (min. 2,5 diepte vereist). Springen kan nog wel vanaf de schansen. De zwemmer kan straks via de kanten het springwater uitklimmen of de trapjes in de hoeken gebruiken. Het schone zandbed en het gras naast het springwater is ideaal om in de zon te liggen. Het springwater leent zich met wat fantasie ook voor wedstrijdzwemmen, waterpolo of duiksporttraining.
Het springwater is minder geschikt als viswater, omdat er nauwelijks vis in zwemt. Daarvoor is de uitwisseling met De Swadde via de buis te beperkt. Ook zal er te weinig voeding voor vissen zijn door het gebrek aan andere organismen. Een open verbinding zou daarin verbetering kunnen brengen.
Het zandbed is geschikt als ondergrond voor spel- of sportactiviteiten, zoals touwtrekken, verspringen (vanaf de graskanten), beachvolleybal. Jeugdleden maken nu al gebruik van een 'droogspringplek'.
Het zandbed kan ook een enorme zandbak zijn voor kinderen om in te spelen. Voor de kleintjes die niet kunnen zwemmen is de nabijheid van het diepe springwater wel een risico. Toezicht van ouders kan worden ondersteund door het nabij plaatsen van een bankje. Zandbakken in het openbaar groen worden door gemeenten bijna niet meer geplaatst, vanwege de vervuilingsrisico's (katten) en het kostbare onderhoud (zand verversen).

Cultuurhistorische betekenis De Swadde en eerste springwater 1976

Informatiepaneel bij NW-ingang terrein

5. Natuur, landschap en cultuurhistorie

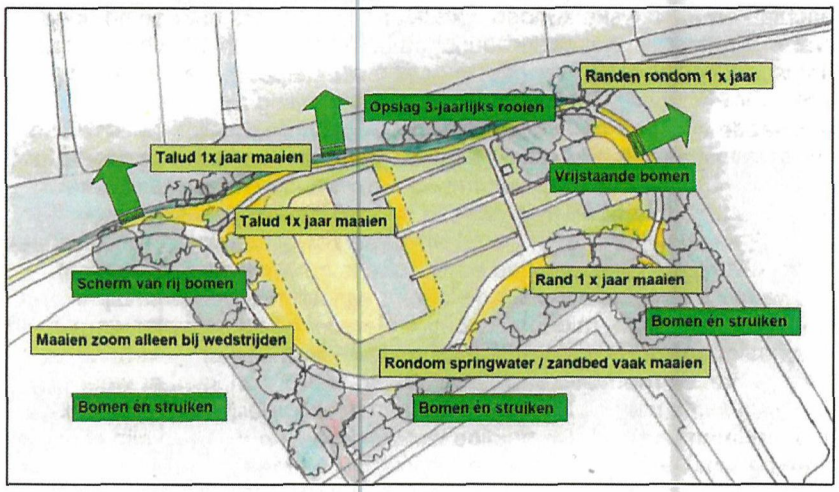
5.1 Beleving De Swadde en weidelandschap

Het fierljepterrein grenst door haar ligging in de hoek van het sportpark aan twee kanten aan buitengebied, een weidelandschap met agrarisch gebruik. Verschillende ontginningen komen hier bij elkaar: van Buitenpost in het zuiden, Oudwoude in het noorden en Augsbuurt / Lutkewoude in het oosten. De vaak smalle percelen werden omzoomd door houtkaden, wat een zeer besloten landschap opleverde. Ook nu is dat nog het geval. Perceelvergroting en het rooien van de houtkaden zijn beperkt gebleven en zo bleven de karakteristieke kenmerken behouden. Het weidegebied valt nu onder de beschermende status van het Nationaal Park 'Noardlyke Fryske Wâlden'.
Met het Swaddepaed ten zuiden van het sportpark, de verbinding met Leechlân en Paradyske kunnen wandelaars en fietsers het gebied goed ervaren. Ook vanuit het onderhoudspad langs de buitenkant van het sportpark is dat mogelijk. Het voorstel voor een wandelpaadje langs de Swaddesloot naar Paradyske zou daar een mooie aanvulling zijn (zie 4.1).
De Swadde was ooit een veenstroompje en vormde destijds de afsluiting van de ontginningen. Het werd omgevormd tot een kaarsrechte grenssloot en loopt langs de noordkant van het sportpark en fierljepterrein. Ondanks het rechte traject hebben de oevers in de loop der tijd geleidelijk weer een natuurlijk aanzien gekregen. De breedte van zowel het water als de walbegroeiing varieert. Alleen richting Paradyske is het weer een echte sloot.
De Swadde was bepalend voor de locatie van het fierljepterrein bij de aanleg van het sportpark, midden zeventiger jaren. Het springwater werd immers haaks op De Swadde gegraven en hield lang een open verbinding. De optie om met de renovatie van de schansen en het springwater weer een open verbinding met De Swadde te maken is uiteindelijk door de Werkgroep verlaten (zie 5.5). De huidige waterbeheersing met een pijp en pomp voldoet goed. Wel wordt De Swadde zichtbaar gemaakt vanuit het nieuwe wandelpad om het terrein.

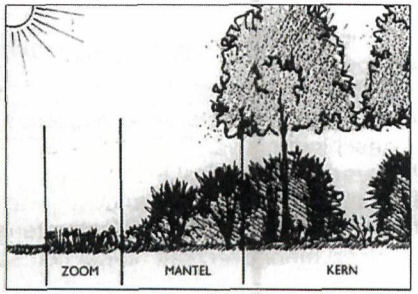
5.2 Informatiepaneel

De locatie is cultuurhistorisch bijzonder genoeg om te worden verklaard op een informatiepaneel bij de NW-toegang tot het terrein, in de bocht van het onderhoudspad. Op het paneel aandacht voor de Friese fierljepsport, voor de geschiedenis van de locatie en voor de Ljeppersklub Buitenpost als oudste vereniging in Friesland. De tekst wordt in het Fries opgesteld.
Het materiaal voor de staanders moet duurzaam zijn, het paneel bestaat uit slagvast en UV-bestendig plaatmateriaal. Over het paneel heen heeft de lezer een mooi overzicht op het fierljepterrein.

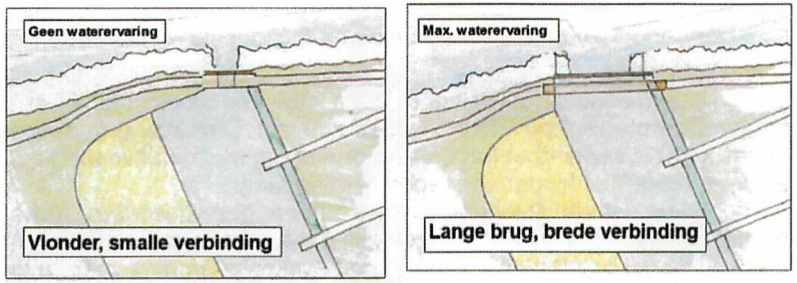
Biodiversiteit is gebaat bij gradiënten en maatwerk in het beheer

5.3 Beplanting

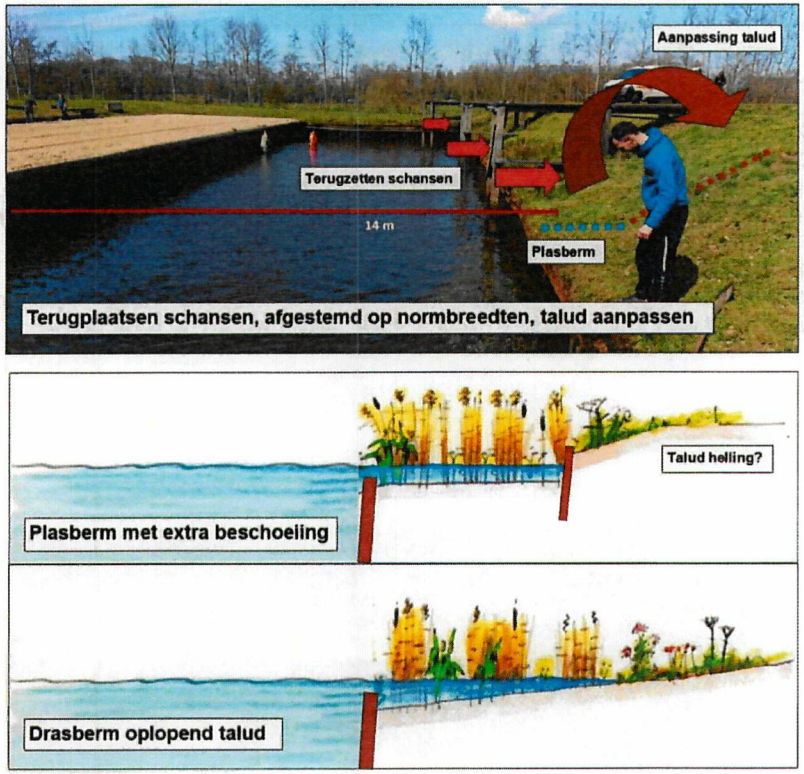
Het hele Sportpark 'De Swadde' is omgeven door een brede singelbeplanting voor voldoende beschutting tegen de wind. Ook het fierljepterrein profiteert van een opgaande beplanting rondom, al is daarin de laatste decennia door bomenkap en beheer regelmatig de beschutting verminderd.
Langs de oever van De Swadde was er twintig jaar geleden helemaal geen beplanting en ontbrak het aan beschutting bij een ongunstige NW-wind. Inmiddels staat daar nu een natuurlijke struikenrand met enkele grote bomen. Het kappen van een grote boom aan de oostkant bood de Ljeppersklub de mogelijkheid om daar de jeugdschansen in te richten. Nog steeds ontbreekt het wel wat aan beschutting. Bijzonder is de grote Abeel, die een monumentaal karakter heeft gekregen. De levensduur is betrekkelijk kort, maar door goed beheer (tak-dunning) kan deze verlengd worden.
In 2010 zijn er twee grote bomen in de NW-hoek van het terrein gekapt en de singelbeplanting fors gesnoeid. De bomen bleken essentieel als zonwering voor de ljeppers. De schittering in het springwater is nog steeds hinderlijk bij wedstrijden in de namiddag en avond. Het is wachten op het uitgroeien van de rij Esdoorns, die rond 2015 langs de west– en noordkant van het terrein zijn aangeplant. Het voorstel is om de rij langs de westkant aan te vullen en een extra rij aan te planten bij de aanloopvlakken van de jeugdschansen. Daar treedt immers lichthinder voor het publiek op.
In het algemeen moet het beheer van de singelbeplanting gericht zijn op de instandhouding van voldoende opgaande beplanting voor de beschutting tegen wind en zon. De grotere uitgegroeide bomen zijn vooral Zomereiken, die het eindbeeld blijven bepalen. Verjongingssnoei in de struiketage moet regelmatig én selectief zijn, zodat er steeds een gemengde, gesloten beplanting is. Gewenste doorkijkjes en uitzichten zijn te bereiken door het uitsnoeien van delen van de struiketage, maar alleen als dat niet ten koste gaat van de gewenste beschutting.

5.4 Maaibeheer

Over het hele terrein wordt het gras regelmatig door de gemeente gemaaid. De steile taluds bij de grote schansen worden door de Ljeppersklub zelf met een bosmaaier uitgemaaid. Dat maaibeheer kan gedifferentieerder, om kosten te besparen en meer biodiversiteit te bereiken. Alleen de delen die regelmatig door de ljeppers gebruikt worden (training) worden regelmatig gemaaid. Andere delen alleen als dat nodig is, zoals de publieksruimte bij wedstrijden, of slechts één keer in het najaar. Dat laatste geldt vooral voor de randen van het terrein, in de overgang naar de opgaande beplanting. Het maaisel kan bovendien het beste afgevoerd worden (verschraling)

Schetsstudie van een open verbinding met De Swadde

Plas– of drasberm voor meer biodiversiteit bij het springwater

5.5 Biodiversiteit

Met bepaalde inrichtingsmaatregelen kunnen de natuurlijke waarden of biodiversiteit versterkt worden. Biodiversiteit gedijt door het aanhouden van gradiënten, door kleinschalig en regelmatig beheer en door aandacht voor bijzondere plekken (niches).
Wat betreft de schansen, het springwater en het zandbed zijn de grenzen meestal 'hard'. De schansen kennen een bepaalde constructie en afmetingen. Het springwater heeft voorgeschreven afmetingen, diepte en damwanden voor het insluiten van het water. Het zandbed heeft ook voorgeschreven afmetingen, een bepaalde dikte van de laag en het zand moet regelmatig gefreesd worden. Een beschoeiing moet het zand insluiten en afschermen van het grasveld.
Het springwater is door de afsluiting naar De Swadde biologisch gezien weinig interessant. Een open verbinding in de vorm van een damwand met een (kantel)stuw, die buiten het fierljepseizoen open staat, maakt een biologisch uitwisseling mogelijk. De werkgroep onderzocht verschillende opties, maar gaat nu uit van de huidige situatie. Die is het meest praktisch.
De lange kant van het springwater bij de grote schansen kan ingericht worden als een plas- of drasberm, met een flauw talud naar het grasveld met de aanloopvlakken. Opgaande planten in de plasberm kunnen daarbij zonlichtschittering enigszins wegnemen. De korte kanten van het springwater kunnen ook als plas- of drasberm ingericht worden, de andere lange kant niet. Die damwand wordt voorzien van een veiligheidsrand met foam.
Biodiversiteit wordt ook versterkt oor het hiervoor genoemde beheer van de beplanting en het maaibeheer. In de beplanting worden inheemse boom- en struiksoorten toegepast, die passen bij de grondslag van bodem en waterhuishouding. Door natuurlijke verjonging zal de beplanting vanzelf daaraan beantwoorden.
Biodiversiteit in de oevers van De Swadde wordt bevorderd door een kleinschalig, maar regelmatig beheer. Dat geldt voor het open houden van het water door uitmaaien en opschonen, en door het verwijderen van opslag van struiken en bomen op de wal. Het uitgangspunt daarbij: niet alles in één keer, niet overal tegelijkertijd.

5.6 Vervuiling

Schade aan de accommodatie op het fierljepterrein was in het verleden een paar keer aan de orde. Afsluiting van het terrein is echter geen afdoende maatregel en strijdig met de toegankelijkheid van het terrein voor wandelaars. Vervuiling is een terugkerend probleem, met name van hondenpoep en afval. Bij de voorbereiding van het fierljepsezoen moeten de springwaters leeggepomp worden om de bodem te reinigen van tegels, metaal, glas enz. Anders lopen de ljeppers een groot veiligheidsrisico. De werkgroep wil met enkele bordjes medegebruikers wijzen op hun verantwoordelijkheid.

6. Uitvoering

6.1 Eigen beheer

Het terrein is de juridische eigendom van de gemeente, zoals dat voor het hele Sportpark 'De Swadde' geldt. Dat is het 'sportvastgoed'. Het is in bruikleen gegeven aan de Ljeppersklub Buitenpost voor de beoefening van de fierljepsport. Zij is de economische eigenaar en daarmee verantwoordelijk voor het (passend) gebruik en beheer van het terrein. Het clubgebouw is een verhaal apart. Dit is ooit door de Ljepperklub zelf neergezet, maar is mogelijk door 'natrekking' nu ook juridisch eigendom van de gemeente. Dat geldt natuurlijk niet voor de sportuitrusting die in het clubgebouw ondergebracht is. In dit verband gaat het bestuur na óf en hoe destijds bij de ingebruikname de verantwoordelijkheden tussen vereniging en gemeente zijn vastgelegd. Mocht er geen notariële akte of overeenkomst zijn, dan zou dat alsnog moeten worden geregeld.
Het project Renovatie Fierljepterrein 'De Swadde' is een grote opgave voor de vereniging. Zij draagt de financiële verantwoordelijkheid voor de hoge projectsom, maar ook de organisatorische verantwoordelijkheid voor de uitvoering. De Ljeppersklub Buitenpost is een relatief kleine vereniging, die desondanks de uitvoering op zich neemt. Het is immers noodzakelijk voor de toekomst van deze sportbeoefening in de regio. Gelukkig weet ze zich daarin gesteund door de Friese zusterverenigingen en door de bonden.
Verschillende organisaties zijn bij de planvorming betrokken. Het terrein is namelijk van betekenis voor zowel de Ljeppersklub als allerlei andere medegebruikers. Het draagvlak mag blijken uit de intentieverklaringen van de organisaties.

6.2 Subsidieregelingen

Een optimale en veilige fierljepaccommodatie staat in het project voorop. Maar met de renovatie van de schansen, de damwanden en de beschoeiing zijn grote bedragen gemoeid. De Ljeppersklub kan terugvallen op de projectervaringen van de verenigingen in It Heidenskip en IJlst, maar beschikt buiten enthousiaste vrijwilligers nauwelijks over eigen vermogen. Uitvoering is alleen mogelijk met voldoende projectsubsidies uit regelingen, een gemeentebijdrage en bijdragen van kleine fondsen.
De werkgroep onderzocht met Streekwurk de mogelijkheden van een provinciale bijdrage vanuit het LEADER-programma NO-Frylân of het Iepen Mienskipsfûns IMF.. Met de gemeente is een aanvraag voor cofinanciering voorbereid, dat bovendien als een voorwaarde geldt bij een IMF-subsidie. En tenslotte is de landelijke regeling Stimulering Bouw en Onderhoud Sportaccommodaties (BOSA) in beeld. Samen moeten de bijdragen uit deze drie bronnen driekwart van de begroting dekken. De rest wordt dan gedekt door vrijwilligersinzet en bijdragen van kleinere fondsen. Deze kleine fondsen kunnen gericht aangeschreven worden op planonderdelen.

6.3 Werkplanning

Fierljeppen is een buitensport en het seizoen loopt van mei tot het NK in september. Daarmee ligt de uitvoeringsperiode vast. Omdat er grondwerk aan te pas komt is september het beste moment om met de uitvoering te starten, vóór mogelijke hinder van regen of vorstverlet.
De voorbereiding van de uitvoering kan al eerder opgepakt worden, zodra de beschikkingen op subsidieaanvragen zijn ontvangen. Het gaat daarbij om aanbestedingstrajecten en aanvraag omgevingsvergunning voor de grote uit te voeren werken.
Het streven is de werken rond de schuifschansen, damwanden en beschoeiingen vóór de start van het fierljepseizoen in mei 2024 op te leveren. De uitvoering wordt grotendeels uitbesteed aan bedrijven, met ondersteuning van vrijwilligers bij de afwerking. Het vrijwilligersaandeel in de aanleg en montage van de schuifschansen vormt een groot aandeel.
De meeste kleinere werken kunnen gedurende het fierljepseizoen worden uitgevoerd, mits deze niet de trainingen hinderen. Met vooral vrijwilligers, ondersteund door bedrijven. Het streven is om deze af te ronden vóór de eigen kampioenschappen in augustus 2024, met een nuitloop naar 2025.
Bij de uitvoering van deze planonderdelen moet rekening gehouden worden met een soms langere afhandeling van subsidieaanvragen en met de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers.
Naar verwachting kan het project uiterlijk in het voorjaar van 2025 afgerond worden met een inhoudelijke– en financiële verantwoording naar de gemeente en de subsidiënten.